

الحمد لله

www.Ketab.ir

سرشناسه: دیالمه، عبدالحمید، ۱۳۳۳-۱۳۶۰.

عنوان و نام پدیدآور: مرجعیت و روحانیت: سخنرانی شهیددکتر عبدالحمید دیالمه، مکان: دانشکده ادبیات - مشهد.

مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۶۰ ص.

شابک: 978-600-441-243-8

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

عنوان دیگر: سخنرانی شهیددکتر عبدالحمید دیالمه، مکان: دانشکده ادبیات - مشهد.

موضوع: دیالمه، عبدالحمید، ۱۳۳۳ - ۱۳۶۰ -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: مجتهدان و علما -- ایران

موضوع: Ulama -- Iran

موضوع: ولایت فقیه -- ایران

موضوع: Wilayat al-faqih -- Iran

موضوع: روحانیت -- ایران

موضوع: Clergy -- Iran

موضوع: مرجعیت

موضوع: Authority, Shiite*

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. دفتر نشر معارف

رده بندی کنگره: BP۵۵/۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۰۳۴۲۷

مرجعیت و روحانیت

سخنرانی شهید دکتر عبدالحمید دیالمه

مکان: دانشکده ادبیات - مشهد

نشر معارف

نشر معارف

۵. غیث و روحانیت

نویسنده: عبدالحمید دیالمه

تدوین: مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه

تنظیم: محمد اعتضاد السلطنه

ویراستار: متن بانان سام (اعظم رضایی)

صفحه‌آرا: حسین قاسمیان

ناشر: دفتر نشر معارف

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۲۴۳-۸

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

 NashreMaaref

- اراک: ۰۸۶-۳۲۲۲۹۰۲۸ ■ ارومیه: ۰۴۴-۳۲۲۵۶۶۴۱ ■ اصفهان: ۰۳۱-۳۲۳۵۱۳۴۱ ■ اهواز: ۰۶۱-۳۲۲۲۸۰۰۰ ■ ایلام: ۰۸۴-۳۲۳۶۴۸۵۷ ■ بجنورد: ۰۵۸-۳۲۲۴۲۲۷۸ ■ بندرعباس: ۰۷۶-۳۲۶۱۷۵۵۷ ■ بیرجند: ۰۵۶-۳۲۴۲۳۵۱۲ ■ تهران: ۰۲۱-۸۸۹۱۱۲۱۲ ■ رشت: ۰۱۳-۳۲۲۳۵۴۹ ■ زاهدان: ۰۵۴-۳۲۲۲۸۸۷۹ ■ زنجان: ۰۲۴-۳۲۳۶۶۲۵ ■ ساری: ۰۱۱-۳۲۲۴۲۲۳۰ ■ سمنان: ۰۲۳-۳۲۴۵۳۲۱۱ ■ شهرکرد: ۰۳۸-۳۲۲۵۰۰۰۴ ■ شیراز: ۰۷۱-۳۲۲۴۴۶۱۴ ■ قزوین: ۰۷۶-۳۲۳۶۰۰۷۶ ■ قم: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۷۵۷ ■ کرمان: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۴۶۶ ■ کرمانشاه: ۰۸۳-۳۷۲۲۸۴۱۱ ■ گرگان: ۰۱۷-۳۲۲۲۷۸۰ ■ مشهد: ۰۵۱-۳۲۲۲۰۱۱۹ ■ یاسوج: ۰۷۴-۳۲۲۲۳۴۰۳ ■ یزد: ۰۳۵-۳۶۲۳۰۳۳۱

مرکز نشر آثار و اندیشه‌های شهید دکتر دیالمه تهران: بزرگراه صدر، ابتدای بلوار قیطریه، خیابان شهید تواسنی، خیابان شهید صادقی، پلاک ۶، طبقه اول، تلفن: ۰۲۲۲۱۵۷۰۶ و ۰۹۳۵۲۲۲۶۰۶۳

فرستادن

Email: info@nashremaaref.ir

www.nashremaaref.ir

■ مقدمه

گام زدن در مسیر احیای اندیشه دینی، لزوماً نیازمند گذر عمر و تجربه های طولانی نیست، بلکه درک عمیق رفتارهای پیامبر رحمت ﷺ، امامان شیعه علیهم السلام، دست پرورده های آنان و علمای مکتب، می تواند در سنین جوانی نیز به دست آید؛ به همین سبب می توان در این مسیر، رد پای جوانی مخلص همچون شهید دکتر دیالمه را دید و طنین صدای دردمندش را شنید، آنگاه که حرکت خود را «احیای تفکرات شیعی» نامید.

او همه کس بود و هیچ نبود؛ زیرا با وجود کسب دانشی عمیق در فهم دین، ادعایی نداشت. وی راه میان بُری را که خود در جوانی برای فهم دقیق دین پیموده بود، سخاوتمندانه به دیگران نیز نشان داد.

شهید دیالمه ادعای عارف پیشگی نداشت، اما از معرفت بهره مند بود. فیلسوف مسلک نبود، ولی در خردورزی کم نظیر بود. دنیاگریز نبود، اما دنیایش با دنیای جوانان

هم‌سن‌وسالش متفاوت بود. مرزبندی‌اش با گروه‌ها و تشکل‌هایی که با اسلام زاویه داشتند، روشن بود و درعین حال، بیش از خود آنان، بر افکار انحرافی و اندیشه‌های باطلشان تسلط داشت. پشتوانهٔ صلابتش در روز، اشک‌های عاجزانهٔ شب‌هایش بود.

او رسول اندیشه‌ای بود که آن را با همهٔ وجود باور داشت؛ مروج مکتبی بود که خود تربیت یافتهٔ آن بود و راهبر راهی که پیش از دیگران رهرو آن بود.

بصیرت دینی، بی‌اعتنایی به دنیا، حرص ورزیدن برای هدایت دیگران، تواضع و مهربانی، دانش وافر، سعهٔ صدر، شجاعت و منشی توأم با وقار، تنها بخشی از کاریزمای شخصیت پرنفوذ او بود؛ چنان‌که حتی آنان که طالب راه او نبودند، خودش را می‌خواستند!

آغاز درخشش شهاب وجودش، در سال‌های اوج‌گیری اختناق و استبداد رژیم منحوس پهلوی در این آب و خاک بود و اوج نورافشانی‌اش در بحبوحهٔ شبیخون براندیشهٔ نسلی بود که اگر جهت نمی‌یافت، به تاراج افکار شیطانی و التقاطی می‌رفت.

سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۳۵۷ نقطهٔ عطف انقلاب اسلامی است؛ زیرا در آن سال‌ها، اسلامیت نهضت در حال هویت‌یابی بود و انقلابیون مسلمان در حال نیرومند شدن بودند. شعارهای اسلامی و خط‌مشی رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی رحمته‌الله، برای توده‌های مردم بیش از پیش اهمیت

می یافت و گرایش ها به سمت وسوی بازفهمی ارزش های اسلامی در اوج بود.

این گرایش و اقبال عمومی در فضای اجتماع، به ویژه در میان قشر دانشجو و فرهیخته، بستری را برای افراد و گروه های مختلف مهیا می کرد تا خواسته های حزبی، فردی و گروهی خود را با شکلی از دین بیامیزند و به جامعه عرضه کنند.

نامتوازن بودن رشد سیاسی جوانان با رشد دینی آنها، درست اندیشیدن را در معرض تهدید سیاست زدگی قرار داده بود؛ به گونه ای که جریان های ناسالم سیاسی، با برچسب های مذهبی، هریک از افراد جامعه را به راهی که خود می خواست، فرامی خواند. گروهک های انحرافی می کوشیدند بر جایگاه های فرهنگی و انقلابی، قدرت و تسلط یابند و این همان چیزی بود که شهید دیالمه را درباره آینده اسلام و انقلاب اسلامی به شدت نگران می کرد؛ یعنی افتادن انقلاب به دست ناهلان! دیالمه با نگاه جامعش به ضعف های فکری و انحراف های موجود در جامعه آن روز، چاره را در دو حرکت همسو دید:

۱. تدوین مفاهیم صحیح دینی و تبیین آن برای نسل جوان؛

۲. به نقد کشیدن اندیشه های انحرافی و التقاطی.

او سنگرسازی برای حفظ و اعتلای اندیشه دینی را از آشفته ترین بازار آن روز، یعنی دانشگاه، آغاز کرد. «معیار بخشی» ویژگی مهم کلاس های درس شهید دیالمه بود تا مخاطبانش را با شاخص ها و موازین دینی آشنا سازد؛ با این هدف که در

دام گروه‌ها و جریان‌های ضد اسلامی مطرح آن روز جامعه گرفتار نشوند.

باید توجه کرد که مخاطبان شهید دیالمه، نسل جوان دانشگاهی بودند که اطلاعات دینی آنها اندک بود و معیاری برای شناخت حق از باطل نداشتند؛ از این‌رو نگاه شهید دیالمه، موضوع محور نیست تا هر بحثی که خود بر آن تسلط دارد، بیان کند، بلکه مسئله محور است. او بیش از آن که بیندیشد چه بگوید، در پی آن است که چرا بگوید و محتوایی که در کلاس درس او مطرح می‌شود، پاسخ‌گوی کدام نیاز مخاطب است.

مروری بر عناوین سخنرانی‌های شهید، اثبات‌کننده همین حقیقت است. او با طرح مباحثی چون: **انسان خلوت و خلوت انسان**، **طراح هدایتی**، **مذهب در بوتۀ تاریخ**، **انسان در قالب زمان**، و **الیناسیون (از خود بیگانگی جامعه)**، در پی ترسیم انسان‌شناسی اسلامی و نقش مذهب در زندگی آدمی بود و در این باره، دیدگاه‌هایی که ریشه‌نیاز به مذهب را در نظریۀ ترس، طبقۀ حاکم و طبقۀ محکوم، نظریۀ فروید و... مطرح می‌کردند، به چالش کشید.

او برای نخستین بار در سطح دانشگاه، به جای طرح مباحثی مانند «جامعۀ بی طبقۀ توحیدی» و «خودسازی انقلابی» که عناوین رایج آن روز بودند از «صیورت انسان بر صراط مستقیم» سخن گفت و با طرح ضوابط حرکت در این راه، از جمله زهد، آزاداندیشی، صبر، توکل، شفاعت، فقر، قضا

وقدر، امام و انتظار، مفاهیم اصیل و دقیق شیعی و تفاوت آن با مفاهیم دیگر را بازخوانی کرد^۱ تا نشان دهد دغدغه‌ها و دل‌مشغولی‌های او از سنخی دیگر است و می‌کوشد نقشه‌راهی را که قرآن کریم برای سعادت انسان بیان داشته، ترسیم نماید.

این مباحث که پیش از انقلاب، طی سال‌های ۵۲-۵۶ در جمع‌های کوچک دانشجویی آغاز شده بود، پس از پیروزی انقلاب اسلامی با مساعد شدن فضای دانشگاه، در جلسات گسترده‌تری مطرح شد و جنبه عمومی و رسمی یافت. عناوین در تنهایی ثقلین، رساله حقوقیه امام سجاد علیه السلام، اگر فاطمه علیه السلام نبود، جایگاه و موقعیت زن در جامعه اسلامی و ده‌ها عنوان دیگر که امروزه به آسانی در نوشته‌ها و سخنرانی‌های سایر محققان یافت می‌شود، از زبان شهید مطرح شد؛ عناوینی که در میان جوانان هم‌عصر او مطرح نبود و در نسل دانشگاهی غریب می‌نمود.

آنچه ضرورت ژرف‌اندیشی در زندگی شهید دیالمه را بیشتر می‌کند آن است که «مطالعات دینی»، تخصص دانشگاهی او نبود.^۲ او دانشجوی رشته الهیات و گرایش‌های مرتبط یا طلبه حوزه علمیه نبود تا تلاش‌های او حرکتی در راستای فعالیت‌های علمی-تخصصی او به شمار آید، بلکه آنچه دیالمه را واداشت تا به «مباحث دینی» وارد شود، احساس تکلیف دینی به عنوان

۱. این مجموعه سخنان در سال ۱۳۹۵ در ۹ جلد به چاپ رسید.

۲. رشته دانشگاهی شهید، دکترای داروسازی از دانشگاه فردوسی مشهد بود.